

Ansvarlig advokat: Stein Erik Stinessen

Notat om prisutvikling i kraftmarkedet

Til: Modalen kommune
Fra: Senioradvokat Mari Kjellevoid Brygfeld
Dato: 27. mars 2015
Sak: 118718-1041

1. Innledning

Modalen kommune ved rådmann Øivind Olsnes har bedt oss om en vurdering av fremtidig prisutvikling i kraftmarkedet.

Bakgrunnen for henvendelsen er en tiårskontrakt Modalen kommune inngikk med Modalen kraftlag i 2012 om kjøp av kommunens konsesjonskraft for videresalg til næringsliv i Modalen kommune. Modalen kommune har omlag 9 GWh konsesjonskraft, hvorav 1,2-1,5 GWh selges til kraftlaget under denne avtalen. Kraftlaget betaler 20 øre/kWh for kraften, og videreselger denne til næringslivet på markedsmessige vilkår. Per i dag selges kraften videre uten påslag, dvs. til 20 øre/kWh pluss nettkostnader.

Som følge av utviklingen i kraftmarkedet ønsker Modalen kommune og Modalen kraftlag å nedjustere avtaleprisen. I dette notatet tar vi sikte på å redegjøre for kommunens handlingsrom sett hen til kraftmarkedet i dag og prisutsikter fremover. Vi presiserer at redegjørelsen er et anslag basert på et utvalg av kraftmarkedspriser og markedsanalyser og kan ikke anses som en fullstendig analyse av kraftmarkedet.

2. Avtalens handlingsrom og skranker

Partene har inngått en tiårskontrakt, men har selvsagt frihet til når som helst å endre ett eller flere vilkår i avtalen så fremt partene er enige. Ved en eventuell uenighet gjør oppsigelsesklausulen i punkt 10 det mulig å si opp avtalen med seks måneders varsel. Ved en oppsigelse faller avtalen bort i sin helhet.

Formålet med avtalen er blant annet å sikre at salg av kraft til næringslivet i kommunen skjer i tråd med statsstøttereglene. Avtalt kraftpris er satt etter en vurdering av markedsprisen på kraft i avtalens løpetid og skal sikre at verken kraftlaget eller det lokale næringslivet oppnår fordeler i form av lavere kraftpris sammenlignet med andre konkurrerende virksomheter. Denne forutsetningen må også ligge fast ved beslutningen om å nedjustere avtaleprisen, slik at man også fremover unngår risikoen for at næringslivet eller andre mottar ulovlig statsstøtte med de konsekvenser det medfører.

118718-1041/150327_n_modalen_kraftpriser_lundogco_mkb

3. Prisutsiktene i kraftmarkedet

3.1 Forutsetninger for vurderingen

I vurderingen har vi lagt til grunn at partene ønsker å fortsette med en fastpriskontrakt og at varigheten på gjeldende kontrakt står fast, dvs. at kontrakten løper til 2022. Disse forholdene har betydning for vurderingen av antatt markedspris, særlig med hensyn til om kommunen har handlet i tråd med det såkalte «markedsinvestorprinsippet».

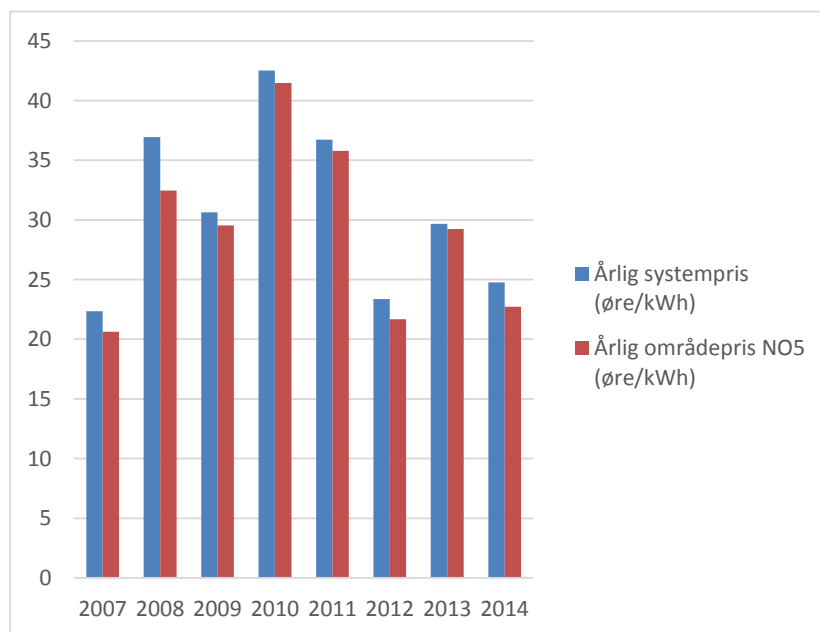
Enkelt sagt innebærer markedsinvestorprinsippet at kommunen kun har anledning til å ta i betraktning kommersielle hensyn ved salg av konsesjonskraften. Det betyr blant annet at dersom avtalt pris i kontrakten ligger lavere enn det kommunen kan oppnå i markedet for øvrig, må kommunen som motytelse oppnå noen andre fordeler enn det som gjelder for annet kraftsalg. En slik motytelse kan for eksempel være forutsigbarhet og langsiktighet i et ellers usikkert og volatilt marked.

Ved vår gjennomgang, har vi sett på historiske priser i elspotmarkedet, priser på finansielle kraftkontrakter og kraftmarkedsanalyser. Det er ikke nødvendigvis slik at alle prisene er direkte sammenlignbare med priser på langsiktige fastpriskontrakter, men de er likevel med på å kartlegge markedsprisen for kraft.

3.2 Vurdering av kraftmarkedsprisen

En første pris som det er naturlig å ta utgangspunkt i er kraftmarkedsprisen på Nord Pool Spot – engrosmarkedet for elektrisitet. Her omsettes fysisk kraft time for time hver dag året rundt. Prisen settes fast dagen før leveringsdagen basert på forholdet mellom tilbud og etterspørsel. All kraft som omsettes i ett bestemt tidsrom, selges til samme pris.

Systemprisen for kraft omsatt i dag, 27. mars 2015 er 22,90 øre/kWh. Systemprisen representerer gjennomsnittet av prisene for de ulike prisområdene i det nordiske kraftmarkedet og er blant annet referansepris for finansielle kraftkontrakter. Når en aktør skal selge fysisk kraft fra et bestemt sted, er områdeprisen mer representativ. Kraft levert i Modalen kommune ligger innenfor prisområdet NO5 (Bergen) her er prisen 21,10 øre/kWh for kraft levert i dag.

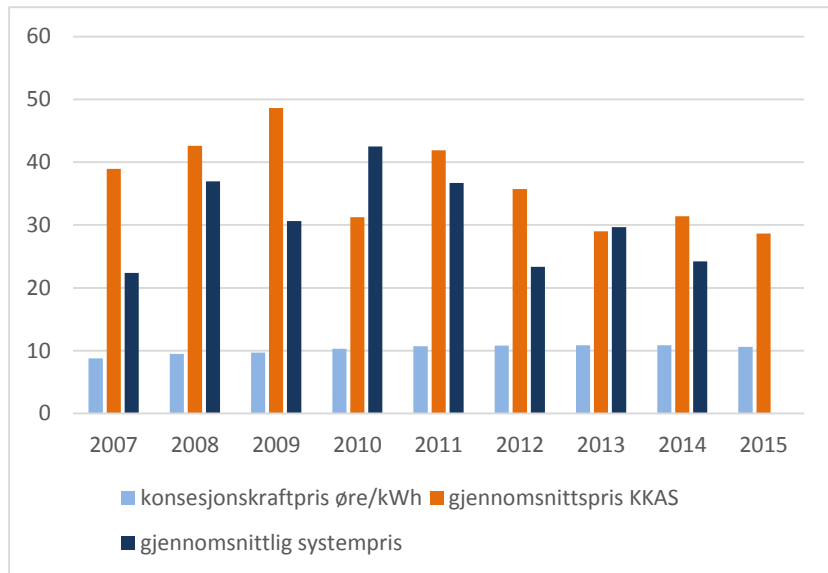

I en fastpriskontrakt som går over flere år, er det mindre relevant å se på hva som er spotmarkedsprisen en enkelt dag eller en enkelt time. Her vil prisen over året gi bedre informasjon om hvilke priser som har vært. I figuren til venstre er en oversikt over årlig spotmarkedspris de siste åtte årene. For ordens skyld har vi tatt med både systemprisen og områdeprisen for NO5. I løpet av perioden 2007-2014 har områdeprisen variert med over 20 øre/kWh,

fra 20,62 øre/kWh i 2007 til 41,49 øre/kWh i 2010. Gjennomsnittsprisen i denne perioden er 29,19 øre/kWh (ikke volumveid).

Konsesjonskraften er noe mer verdt enn den kraften som omsettes på Nord Pool Spot, fordi konsesjonskraften har uttaksvilkår som gjør at det er mulig å ta ut/selge en større andel av kraften i vintermånedene enn i sommermånedene.¹ Jevnt over ligger prisene høyere om vinteren enn om sommeren. Videre har kraften en brukstid ned til 5000 timer, noe som innebærer at en større del av kraften kan tas ut i de timene av døgnet hvor prisene er høye og en mindre del i de timene hvor prisene er lave.

Mange kommuner selger konsesjonskraften sin gjennom Kommunekraft AS.² Som det følger av figuren til høyre har prisene for konsesjonskraft omsatt gjennom Kommunekraft variert fra det ene året til det andre på samme måte som markedet for øvrig, men hovedregelen er likevel at oppnådde priser på konsesjonskraft ligger høyere enn spotmarkedsprisen. For kraft levert i år (2015) oppnådde Kommunekraft en

gjennomsnittspris på 28,62 øre/kWh. Som øvrige priser presentert i denne redegjørelsen, er de oppnådde prisene referert sentralnettet. Det innebærer at kommunen som tar ut kraften på kraftstasjonens apparatanlegg, må dekke innmatingskostnadene til sentralnettet i tillegg til konsesjonskraftprisen. Innmatingskostnadene består av et fastledd og ett ledd som varierer avhengig av kraftsituasjonen i nettet. I 2015 er fastleddet 1 øre/kWh.

Spotmarkedsprisene og prisene fra Kommunekraft er historiske priser, og kan i mindre grad fortelle oss om prisutviklingen fremover. Kraftmarkedet er i stadig endring og de forhold som var avgjørende for kraftprisen i 2010, vil mest sannsynlig ikke være de samme i 2016. Dette gjelder særlig for den perioden samfunnet er inne i nå, med storstilt satsing på fornybar energi og omlegging av energiforbruk fra fossil til fornybar energi.

Markedet for finansielle kraftkontrakter (såkalte forward-kontrakter) kan gi oss holdepunkter for hvordan aktørene i kraftmarkedet i dag vurderer det fremtidige kraftmarkedet. På NASDAQ Commodities omsettes finansielle årskontrakter for opptil ti år frem i tid, men med det er først og fremst for de nærmeste årene at man har et omsatt volum som gjør prisen representativ.

¹ Konsesjonskraften kan etter regelverket tas ut etter faktisk forbruksmodell eller den såkalte «månedsblokkmodellen».

² Kommunekraft AS er et aksjeselskap som eies av kommuner, fylkeskommuner og LVK. Kommunekraft formidler salg og forvaltningsavtaler for aksjonærkommunene. I 2014 formidlet Kommunekraft salg og forvaltning av 2,4 TWh på vegne av aksjonærkommunene.

Produkt	Bid	Ask	Last	+/-	%	On	Off	Volum	Daily Fix	Open Interest
ENOYR-16	24,11	24,22	24,18	-0,20	-0,71	42,00	56,00	98,00	23,97	8154,00
ENOYR-17	23,88	23,97	23,88	-0,10	-0,36	2,00	12,00	14,00	23,79	5471,00
ENOYR-18	23,62	23,71	23,62	-0,05	-0,18	1,00	2,00	3,00	23,58	2368,00
ENOYR-19	24,22	24,31	0,00	-0,07	-0,25		52,00	52,00	24,16	1012,00
ENOYR-20	25,60	25,86	0,00		0,00		45,00	45,00	25,67	241,00
ENOYR-21	26,54	27,92	0,00	1,87	5,93				27,57	71,00
ENOYR-22	28,22	30,07	0,00	2,22	6,54				29,15	60,00
ENOYR-23	28,82	30,92	0,00	1,42	4,08				29,88	60,00
ENOYR-24	30,07	30,92	0,00		0,00				30,49	135,00
ENOYR-25	30,49	32,30	0,00	0,20	0,55				31,61	40,00

Som det fremkommer av tabellen ble det i går kun omsatt finansielle kraftkontrakter for årene 2016, 2017 og 2018.³ Finansielle årskontrakter omsettes for en pris på mellom 23,6 og 24,1 øre/kWh for disse årene. For de resterende årene er det for stor avstand mellom tilbud og etterspørsel («bid» og «ask») til at man har fått til noen handel. Vi presiserer at dette er priser på årskontrakter fra én enkelt dag og i den forstand et øyeblikksbilde av kraftmarkedet.

For å få et bredere bilde av markedsutsiktene, kan det derfor være hensiktsmessig å se på markedsanalyser som i mindre grad er påvirket av enkelthendelser. Vi har sett på Markedskrafts langsiktige prisanalyse fra mars 2015.⁴ Analysen er bredt anlagt og tar for seg de fleste sektorene som kan påvirke kraftprisen. Analysen har tre ulike scenarier for prisutviklingen, basert på ulik forventet prisutvikling for olje og gass, samt forbruk til industriformål. Disse kalles «base scenario», «high scenario» og «low scenario».

For «base scenario» som regnes som det mest sannsynlige utfallet er systemprisen forventet å ligge på 28 euro/MWh for 2015, 28,5 euro/MWh for 2016 og 27 euro/MWh for 2017. Bakgrunnen for prisforventningene er særlig at man forventer en økning i kraftoverskuddet i Norden fra 16 TWh i 2016 til 21 TWh i 2017. I 2018 forventes et prisfall til 26,5 euro/MWh. Også dette skyldes en ytterligere økning i kraftoverskuddet til 26 TWh/år, noe som skulle tilsi enda lavere priser, men denne økningen blir delvis nøytralisert av økt overføringskapasitet gjennom kabler til kontinentet.

Deretter forventes en liten økning i prisen til 27,9 euro/MWh i 2019. I denne perioden forventes også en kraftig økning i kraftoverskuddet til 40 TWh/år som følge av introduisering av ny kjernekraft, men økningen vil i stor grad bli nøytralisert som følge av høyere kvotepriser på CO₂, nedleggelse av kullkraftverk og idriftsettelse av kabelprosjektene Jutland-Tyskland og Danmark-Nederland. Senere vil også kabelprosjektet Norge-England få innvirkning på prisene. Fra 2020 til 2025 forventes en gradvis økning av prisene med 2 euro fra 29 euro/MWh i 2020 til 31 euro/MWh i 2025, også dette som følge av idriftsettelse av ytterligere overføringskabler fra Norge til England, samt avvikling av atomkraftreaktorer i Sverige.

³ Tallene er hentet fra NASDAQ Commodities 26. mars 2015 kl. 13.51. Det er brukt en omregningskurs på 8,59 ved omregning fra euro til norske kroner, som tilsvarer vekslingskursen for euro mot kroner i samme tidsrom.

⁴ Long Term Price Forecast for Electric Power in the Nordic Countries 2015-2040.

Når det gjelder områdeprisen i NO5, mener Markedskraft at prisen her vil ligge nært til eller noe under systemprisen frem til 2019. Fra og med 2020 og videre antar man at områdeprisen her vil ligge høyere enn systemprisen som følge av de nye utenlandskablene. Prisforskjellen antas å ligge på 1,6 euro/MWh.

Omregnet til norske kroner kan det utledes følgende priser frem mot 2015 for NO5 etter markedskrafts analyser. Som valutakurs er brukt 8,63 som var valutakursen 13. mars 2015.⁵

År	Årlig systempris (øre/kWh)	Årlig områdepris NO5 (øre/kWh)
2015	24,16	23,04
2016	24,51	23,56
2017	23,30	22,96
2018	23,00	22,52
2019	24,10	24,51
2020	25,03	25,80
2021	25,37	26,41
2022	25,37	26,58
Gjennomsnitt	24,35	24,42

Tallene er hentet fra Markedskrafts analyser, tabell 7.1 «Area Prices in the base scenario 2015-2028» og omregnet til kroner med ovennevnte valutakurs. I tillegg til den usikkerhet som følger av analysen, kan det også ligge en usikkerhet med hensyn til omregningskurs.

Etter en samlet vurdering av de ovennevnte kilder på pris, er det mye som tyder på at prisen vil ligge et sted mellom 21 og 26 øre/kWh i årene fram mot 2022. Innen denne perioden kan det se ut til at prisen vil være nærmere 20 øre/kWh i de første årene fram mot 2018, mens det etter 2019 forventes en pris på over 25 øre/kWh. Det må likevel påpekes at det er knyttet stor usikkerhet til konklusjonen. Som de historiske prisene viser, varierer prisene veldig fra ett år til et annet og det kan inntreffe omstendigheter som gjør at prisutsiktene om noen år ser helt annerledes ut enn de gjør i dag.

Konsesjonskraften vil som følge av uttaksvilkårene ha en høyere verdi enn de priser vi ser i markedet ellers. Det tilsier at prisen på kraften Modalen kommune skal selge til kraftlaget burde vært satt noe høyere enn prisnivået redegjort for over. På den andre siden kan forhold som forutsigbarhet og langsiktighet tilsi en noe lavere pris.

Videre må det tas i betraktning at kommunen skal selge et lite kraftvolum (1,5 GWh) som få kunder vil være villige til å kjøpe. I tillegg er kraftprisen i avtalen referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger og ikke sentralnettet. Disse forhold betyr at man kan nedjustere prisen med i alle fall 1-2 øre/kWh sammenlignet med prisene over.

Etter en helhetsvurdering mener vi da at en pris i sjiktet 18 til 23 øre/kWh for kraften vil være innenfor det man kan anse som markedspris for denne kontrakten.

⁵ Vi tar ved omregningen utgangspunkt i tidspunktet hvor markedskraft har frosset sine priser, dvs. 13. mars 2015, jf. Markedskrafts analyse punkt 7.1.1.

4. Andre forhold

Modalen kommune får ikke kraften gratis fra konsesjonær, men må betale en pris tilsvarende kraftanleggets produksjonskostnader. For konsesjoner gitt etter 10. april 1959, er prisen blitt standardisert til en gjennomsnittlig produksjonskostnad fastsatt på grunnlag av produksjonskostnadene til et representativt utvalg kraftverk. Prisen fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet, såkalt OED-pris.

Uansett hvilken pris kommunestyret fastsetter for avtalen med kraftlaget, må kommunen sikres mot tap i det tilfellet at OED-prisen skulle bli høyere enn avtaleprisen. Faren for at prisen på konsesjonskraft skal øke følger særlig av departementet arbeid med å utrede sammenslåing av prisregimene for konsesjonskraft før og etter 10. april 1959. Dersom prisregimene for individuell selvkost (før 1959) og OED-pris slås sammen til én felles pris, kan datagrunnlaget (som er produksjonskostnadene til et representativt utvalg kraftverk) bli endret som igjen kan føre til at prisen blir høyere. Vi anbefaler derfor at kommunen tar inn følgende formulering i avtalen (se rød tekst):

«5. Vederlag

Kraftlaget skal betale markedspris til kommunen for kraften. Prisen for avtaleperioden er fastsatt til XX øre/kWh, jf. likevel kontraktens pkt. 10 om oppsigelse.

Dersom prisen kommunen må betale for å få levert kraft fra konsesjonær (konsesjonskraftprisen) overstiger avtalt pris, skal kraftlaget minimum betale konsesjonskraftpris for kraften, med mindre partene blir enige om en annen, høyere pris».

Ut over dette behøver man ikke gjøre noen endringer i avtaleteksten.